

Warszawa, dnia 12 stycznia 2015 r.

Stanowisko

Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych

w sprawie odpowiedzi na pytania:

Radca prawny wykonuje zawód w stosunku pracy w państwowej osobie prawnej poddawanej kontrolom m.in. Najwyższej Izby Kontroli i Urzędu Kontroli Skarbowej

- 1) czy w przypadku skierowania do radcy prawnego, przez osoby kontrolujące, żądania udostępnienia wydanej opinii prawnej (bądź innych dokumentów), udzielenia wyjaśnień lub uczestniczenia w przesłuchaniu – radca prawny biorący udział w czynnościach kontrolnych naruszy przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz ustawy o radcach prawnych ?

W przypadku pozytywnej odpowiedzi na powyższe pytanie

- 2) czy radca prawny odmawiając udziału w czynnościach kontrolnych może powołać się na art. 3 ust. 3-6 ustawy o radcach prawnych oraz przepisy zawarte w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego, jako przepisy o charakterze *lex specialis* w stosunku do przepisów określających uprawnienia kontrolerów/organów kontrolnych ?
- 3) czy w przypadku skierowania do radcy prawnego- koordynatora pomocy prawnej przez osoby kontrolujące, żądania wydania dokumentacji związanej z realizacją przez kancelarię zewnętrzną poszczególnych zleceń

(tj. przedstawienie zagadnienia prawnego, dokumentów do sprawy, opinii prawnej) radca prawny- koordynator może odmówić udostępnienia takich materiałów?

- 4) Pracodawca sukcesywnie organizuje dla pracowników testy kompetencyjne. Zakres tematyczny testu obejmuje m. in. znajomość regulacji wewnętrznych obowiązujących w jednostce organizacyjnej oraz przepisów powszechnie obowiązującego prawa związanych z organizacją i funkcjonowaniem jednostki organizacyjnej. Do udziału w tych testach przewidziana jest również grupa radców prawnych.

Czy pracodawca może poddać radcę prawnego sprawdzianowi znajomości wiedzy, w tym wiedzy prawniczej ?

Stanowisko:

Ustawa o radcach prawnych będąca ustawą o ustroju tego zawodu odnosi się jednakowo do jego wykonywania w każdej z przewidzianej w niej form organizacyjno-prawnych, a więc również do wykonywania w ramach stosunku pracy. Podobnie Kodeks Etyki Radcy Prawnego zawierający zasady etyki zawodowej ustalone przez samorząd tego zawodu zaufania publicznego- obowiązuje każdego radcę prawnego. Odnosi się to w szczególności do zachowania w tajemnicy wszystkiego o czym radca prawny się dowiedział w związku z udzielaniem pomocy prawnej (art. 3 ust.3 tej ustawy), a więc wszystkich informacji dotyczących podmiotu na rzecz którego świadczył pomoc prawną, jego spraw, a także dokumentów wytworzonych przez radcę prawnego w toku świadczenia pomocy prawnej oraz korespondencji z tym związanej.

Wskazanych w pytaniu kontroli zewnętrznych przeprowadzonych u pracodawcy nie można uznać za kontrolę sposobu wykonywania zawodu przez radcę prawnego. Takiej oceny merytorycznej dokonuje pracodawca po zapoznaniu się z opinią organu

samorządu zawodowego, której musi zasięgać (art. 16 i art. 19 w/w ustawy). Tak więc nie można przyjąć, że radca prawny „bierze udział w czynnościach kontrolnych”, skoro w opisanej sytuacji ani nie jest poddany kontroli ani też nie współuczestniczy w niej po stronie kontrolującego.

Natomiast radca prawny, podobnie jak inny pracownik jego pracodawcy, bywa wzywany przez kontrolującego do udostępniania dokumentacji związanej z jego czynnościami tj. ze świadczeniem pomocy prawnej lub do złożenia wyjaśnień w tym zakresie. Zakres spełniania przez niego tego obowiązku podlega jednak ograniczeniom wynikającym z tego, że radca prawny wykonujący swój zawód w stosunku pracy podlega przede wszystkim przepisom ustawy o radcach prawnych i zasadom etyki zawodowej.

Z oczywistych powodów dokumenty sporządzane przez radcę prawnego w toku świadczenia pomocy prawnej na rzecz pracodawcy są przez niego udostępniane organowi pracodawcy i ewentualnie jego służbom (zakres i sposób udostępniania tym służbom powinien zostać określony w umowie o pracę lub dokumencie wewnętrznym regulującym szczegółowy sposób wykonywania obowiązków zawodowych). Również dokumenty wewnętrzne otrzymywane przez radcę prawnego od innych służb pracodawcy, które zostają wykorzystane dla zajęcia stanowiska co do prawa, są niewątpliwie w posiadaniu organu pracodawcy lub jego służb. Kontrolowana jednostka organizacyjna w świetle polskiego prawa nie może dla uniknięcia wydania takich dokumentów powoływać się na tajemnicę zawodową wiążącą jej prawnika. Tak więc żądanie kontrolującego odnoszące się do udostępnienia dokumentów powinno być kierowane nie do radcy prawnego a do organu kontrolowanej jednostki organizacyjnej. W razie skierowania takiego żądania do radcy prawnego obowiązany on jest odmówić wydania z powołaniem się na art. 3 ustawy o radcach prawnych i zasady etyki zawodowej.

O zakresie wyjaśnień składanych kontrolującemu radca prawny rozstrzyga na ogólnych zasadach, biorąc pod uwagę wskazany wyżej obowiązek dochowania tajemnicy zawodowej.

Radca prawny świadczący pomoc prawną na podstawie radcowskiego stosunku pracy może również pełnić obowiązki koordynowania świadczenia pomocy prawnej przez innych radców prawnych na rzecz swojego pracodawcy. Dotyczy to również świadczenia pomocy prawnej przez kancelarię zewnętrzną. W takiej sytuacji może on posiadać dokumenty związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez te kancelarie zewnętrzne na rzecz jego pracodawcy. Także i te dokumenty objęte są obowiązkiem dochowania tajemnicy zawodowej, a więc nie powinny być udostępniane przez radcę prawnego- koordynatora. Żądanie udostępnienia dokumentów odnoszących się do samego stosunku umownego tej jednostki organizacyjnej z kancelarią zewnętrzną powinno być kierowane do organu tej jednostki lub innych jej służb a nie do radcy prawnego.

Biorąc pod uwagę to, że zawód radcy prawnego jest zawodem zaufania publicznego, a dostęp do jego wykonywania jest możliwy dopiero po zdaniu egzaminu państwowego weryfikującego wiedzę i umiejętności pozwalające „samodzielnie i należycie wykonywać zawód” (art. 36 (4) w/w ustawy)- nie jest uzasadnione poddawanie radcy prawnego wykonującego zawód w stosunku pracy testom pracowniczym, a w szczególności z zakresu wiedzy prawnej. W świetle art. 18 Konstytucji pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony sprawuje samorząd zawodowy. Ustawa o radcach prawnych wyposaża ten samorząd w szereg instrumentów prawnych umożliwiających sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem zawodu (wizytatorzy, postępowanie dyscyplinarne, opinia rady izby dla pracodawcy związana z oceną pracy zawodowej lub z rozwiązaniem stosunku pracy z powodu nienależytego wykonywania zawodu). Radca prawny jest też zobowiązany do ustawicznego kształcenia się, a także do brania udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez samorząd zawodowy.

opracował

Zenon Klatka